

1 Přílohy

1.1 Tabulky

Tab. 1. Rozměry měřené na pažní kosti

Zkratka	Název	Definice	Zdroj
H1	Největší délka	Přímočará vzdálenost nejvyššího bodu <i>caput humeri</i> od nejnižě položeného bodu <i>trochlea humeri</i> .	Bräuer (1988)
H1a	Délka hlavice-trochlea	Měříme stejně jako u míry M1, ale s tím rozdílem, že měříme projektivně k podélné ose.	Bräuer (1988)
H2	Celková délka	Vzdálenost nejvyššího bodu <i>caput humeri</i> od nejvzdálenějšího bodu <i>capitulum humeri</i> .	Bräuer (1988)
H3	Šířka horní epifýzy	Projektivní vzdálenost od nejvíce mediálně vystupujícího bodu kloubní plochy hlavice k nejvíce laterálně položenému bodu na <i>tuberculum majus</i> .	Bräuer (1988)
H4	Šířka dolní epifýzy	Projektivní vzdálenost od bodu vystupujícího nejvíce do stran na <i>epicondylus lateralis</i> k odpovídajícímu vrcholu <i>epicondylus medialis</i> měřená kolmo na podélnou osu kosti.	Bräuer (1988)
H5	Největší průměr středu kosti	Absolutně největší průměr středu kosti bez ohledu na předozadní nebo transverzální rovinu.	Bräuer (1988)
H6	Nejmenší průměr středu kosti	Absolutně nejmenší průměr středu kosti bez ohledu na předozadní nebo transverzální rovinu.	Bräuer (1988)
H7a	Obvod středu kosti	Obvod diafýzy v místě měření rozměrů H5 a H6.	Bräuer (1988)
H8	Obvod hlavice	Obvod hlavice těsně podél hranice chrupavky na její kloubní ploše.	Bräuer (1988)
H9	Největší transverzální průměr hlavice	Přímá vzdálenost obou nejvíce vyčnívajících bodů do stran na postranních okrajích hranice chrupavky kloubní plochy hlavice.	Bräuer (1988)
H10	Největší sagitální průměr hlavice	Přímá vzdálenost od nejvýše k nejnižě položenému bodu na okraji kloubní plochy hlavice kolmá na největší transverzální průměr hlavice.	Bräuer (1988)

Tab. 2. Rozměry měřené na stehenní kosti

Zkratka	Název	Definice	Zdroj
F1	Největší délka	Vzdálenost mezi nejvyšším bodem na hlavici a nejnižším bodem na <i>condylus medialis</i> .	Bräuer (1988)
F2	Délka v přirozeném postavení	Vzdálenost od nejvyššího bodu na hlavici femuru k rovině procházející nejnižšími body obou kloubních hrbolů.	Bräuer (1988)
F5	Délka diafýzy	Projektivní vzdálenost od nejnižše položeného bodu na ostré hraně dolního okraje <i>trochanter major</i> na laterální straně kosti k průsečíku osy kosti s horním okrajem českové kloubní plochy.	Bräuer (1988)
F6	Sagitální průměr středu diafýzy	Vzdálenost přední plochy kosti od zadní plochy kosti přibližně ve středu diafýzy na největší vyvýšenině <i>linea aspera</i> .	Bräuer (1988)
F7	Transverzální průměr středu diafýzy	Vzdálenost obou bočních okrajů kosti od sebe na místě, kde měříme sagitální průměr. Měříme kolmo na sagitální průměr.	Bräuer (1988)
F8	Obvod středu diafýzy	Obvod měřený ve středu diafýzy.	Bräuer (1988)
F13	Horní šířka	Vzdálenost konce prodloužené osy krčku na plochu hlavice od konce této osy, na laterálním okraji kosti.	Bräuer (1988)
F18	Vertikální průměr hlavice	Přímočará, vertikální vzdálenost koncových bodů roviny, která prochází hlavicí v nejširším místě, kolmo na osu krčku	Bräuer (1988)
F19	Transverzální průměr hlavice	Přímočará vzdálenost dvou nejvíce do stran vybíhajících bodů roviny popsané u míry M18. Měříme kolmo k vertikálnímu průměru hlavice.	Bräuer (1988)
F20	Obvod hlavice	Obvod měřený v těch místech, kde měříme průměry.	Bräuer (1988)
F21	Epikondylární šířka	Projektivní vzdálenost obou nejvíce do stran vystupujících bodů na nadkloubních hrbolcích od sebe, měřená kolmo na osu diafýzy.	Bräuer (1988)

Tab. 3. Rozměry měřené na holenní kosti

Zkratka	Název	Definice	Zdroj
T1	Celková délka	Projektivní vzdálenost <i>facies articularis superior</i> na laterálním kloubním hrbole k hrotu <i>malleolus medialis</i> . Podélná osa kosti probíhá rovnoběžně s deskou.	Bräuer (1988)
T1a	Největší délka	Projektivní vzdálenost nejvíce vystupujícího bodu na <i>eminentia intercondylaris</i> k hrotu <i>malleolus medialis</i> .	Bräuer (1988)
T1b	Délka tibie	Vzdálenost středu bočního okraje horní mediální kloubní plochy od špičky <i>malleolus medialis</i> .	Bräuer (1988)
T3	Největší šířka proximální epifýzy	Vzdálenost bodů nejvíce vystupujících do stran od sebe na <i>condylus lateralis</i> a <i>medialis</i> .	Bräuer (1988)
T6	Největší šířka distální epifýzy	Vzdálenost od bodu nejvíce vystupujícího do strany na <i>malleolus medialis</i> k laterální ploše dolní epifýzy.	Bräuer (1988)
T8	Největší průměr středu	Přímočará vzdálenost <i>margo anterior</i> od <i>facies posterior</i> , měřená ve středu kosti.	Bräuer (1988)
T8a	Sagitální průměr v úrovni foramen nutricium	Technika je stejná jako u míry T8 s tím rozdílem, že průměr určíme ve výšce <i>foramen nutricium</i> .	Bräuer (1988)
T9	Transverzální průměr středu	Přímočará vzdálenost <i>margo medialis</i> od <i>margo interosseus</i> . Měřená ve středu kosti.	Bräuer (1988)
T9a	Transverzální průměr středu v úrovni foramen nutricium	Technika je stejná jako u míry T9 s tím rozdílem, že průměr určujeme ve výšce <i>foramen nutricium</i> .	Bräuer (1988)
T10a	Obvod diafýzy v úrovni foramen nutricium	Měříme obvod v úrovni <i>foramen nutricium</i> .	Bräuer (1988)

Tab 4. Počet rozměrů měřených na pažní kosti souboru laténské populace Čech a Moravy

	Ženy			Muži		
	Sin.	Dx.	Celkem	Sin.	Dx.	Celkem
H1	8	10	18	13	17	30
H1a	8	10	18	13	17	30
H2	7	7	14	11	13	24
H3	7	7	14	9	12	21
H4	6	6	12	13	15	28
H5	8	10	18	11	18	29
H6	8	10	18	12	17	29
H7a	8	10	18	10	10	29
H8	3	3	6	6	5	11
H9	3	4	7	7	5	12
H10	8	4	12	8	10	18

Definice rozměrů v tab. 1, 2 a 3.

Sin. – počet měřených levých kostí, Dx. – počet měřených pravých kostí, Celkem – celkový počet měřených kostí.

Tab. 5. Počet rozměrů měřených na stehenní kosti souboru laténské populace Čech a Moravy

	Ženy			Muži		
	Sin.	Dx.	Celkem	Sin.	Dx.	Celkem
F1	17	14	31	26	26	52
F2	17	14	31	26	26	52
F5	12	9	21	24	21	45
F6	17	13	30	25	26	51
F7	17	13	30	25	26	51
F8	17	13	30	24	26	51
F13	14	14	28	24	24	48
F18	11	10	21	15	13	28
F19	9	10	19	15	12	27
F20	5	7	12	7	10	17
F21	10	10	20	18	16	34

Definice rozměrů v tab. 1, 2 a 3.

Sin. – počet měřených levých kostí, Dx. – počet měřených pravých kostí, Celkem – celkový počet měřených kostí.

Tab. 6. Počet rozměrů měřených na holenní kosti souboru laténské populace Čech a Moravy

	Ženy			Muži		
	Sin.	Dx.	Celkem	Sin.	Dx.	Celkem
T1	6	10	16	23	24	47
T1a	8	11	19	20	22	42
T1b	8	10	18	20	22	42
T3	4	6	10	13	17	30
T6	4	3	7	13	17	30
T8	8	11	19	23	24	47
T8a	8	11	19	23	21	44
T9	8	11	19	23	24	47
T9a	8	11	19	24	23	47
T10a	8	11	19	23	21	44

Definice rozměrů v tab. 1, 2 a 3.

Sin. – počet měřených levých kostí, Dx. – počet měřených pravých kostí, Celkem – celkový počet měřených kostí.

Tab. 7. Rozměry měřené na pánevní kosti

Zkratka	Název	Definice	Zdroj
DCOX (M1)	Délka kosti kyčelní	Maximální výška pánevní kosti. Přímočará vzdálenost měřená od vrcholu sedacího hrbolu (<i>tuber ischiadicum</i>) k nejvzdálenějšímu bodu hřebene kyčelní kosti.	Bräuer (1988)
SCOX (M12)	Šířka kosti kyčelní	Přímá vzdálenost mezi nejventrálnějším bodem (<i>crista iliaca anterior superior</i>) a nejdorsálnějším bodem (<i>crista iliaca posterior superior</i>).	Bräuer (1988)
VEAC (M22)	Vertikální průměr acetabula	Přímočará vzdálenost mezi nejvzdálenějšími body okrajů kyčelní jamky měřená v ose sedací kosti.	Bräuer (1988)
PUM (M14)	Preacetabulární délka stydké kosti	Přímočará vzdálenost od středu horního okraje <i>facies symphysialis</i> k nejbližšímu bodu okraje retabula v úrovni <i>facies lunata</i> .	Bräuer (1988)
SPU	Šířka těla os pubis	Vzdálenost od nejvíce vyčnívajícího bodu na pubické části okraje acetabula k hornímu vnitřnímu okraji <i>foramen obturatum</i> ve směru kolmém na <i>linea terminalis</i> .	Gaillard (1960)
SIS (M14.1)	Šířka těla os ischii	Vzdálenost měřená kolmo od okraje acetabula k bodu na dolním rameni <i>incisura ischiadica major</i> , který leží uprostřed mezi jejím vrcholem (nejhlubším místem) a <i>spina ischiadica</i> .	Bräuer (1988)
IIMT (15.1)	Výška incisura ischiadica major	Přímočará vzdálenost měřená kolmo od <i>spina iliaca posterior inferior</i> (za kterou považujeme místo styku horního ramene incisury a dolního ramene <i>facies auricularis</i>) k dolnímu rameni <i>incisura ischiadica major</i> .	Bräuer (1988)
SA	Spinoaurikulární šířka pánevní kosti	Nejkratší vzdálenost mezi vrcholem <i>spina iliaca anterior inferior</i> a nejbližším bodem okraje <i>facies auricularis</i> (A). Bod A je definován jako průsečík <i>linea arcuata</i> s okrajem <i>facies auricularis</i> .	Gaillard (1960)
SS	Spinosciatická šířka pánevní kosti	Nejkratší vzdálenost mezi vrcholem <i>spina iliaca anterior inferior</i> a nejhlubším bodem sedacího zářezu (<i>incisura ischiadica major</i>)	Gaillard (1960)
ISMM	Postacetabulární délka sedací kosti	Přímá vzdálenost od nejventrálnějšího bodu okraje <i>tuber ischiadicum</i> sedací kosti k nejvzdálenějšímu bodu horního okraje acetabula.	(Schulter-Ellis et al., 1983)

Tab. 8. Hodnocené znaky na pánevní kosti podle morfologické metody navržené Brůžkem (2002)

Znak		
Preaurikulární krajina	PK 1	hodnocení přítomnosti nebo nepřítomnosti negativního reliéfu (jamek)
	PK 2	hodnocení obvodu jamek či žlábků
	PK 3	hodnocení přítomnosti a reliéfu hrbolku (piriform tubercule)
Incisura ischiadica major (velký sedací zářez)	IIM 1	hodnocení proporcí šířky zářezu
	IIM 2	hodnocení symetrie či asymetrie zářezu
	IIM 3	hodnocení obrysu zadního ramene velkého zářezu
Arc composé	AC	hodnocení vztahu mezi obrysem velkého zářezu a obrysem aurikulárního povrchu
Margo inferior ossis coxae	MI 1	hodnocení charakteru dolního okraje
	MI 2	hodnocení přítomnosti či nepřítomnosti crista phalica
	MI 3	hodnocení gracility či robusticity
Proporce délek os pubis a os ischii	PUIS	hodnocení proporce os pubis a os ischii

Tab. 9. Porovnání použitých metod pro odhad výšky postavy v souboru laténské populace Čech a Moravy (ANOVA)

	Muži		Ženy	
	Hodnota testované statistiky (F)	Signifikance testu (p)	Hodnota testované statistiky (F)	Signifikance testu (p)
Humerus	0,495	0,485	2,155	0,152
Femur	0,278	0,600	6,608	0,013
Tibia	3,784	0,055	1,077	0,307

Tab. 10. Pohlavní dimorfismus u vybraných rozměrů dlouhých kostí v souboru z Itálie publikovaným Giannecchini a Moggi-Cecchi (2008)

	Muži		Ženy		ID
	N	Průměr	N	Průměr	
H1	111	325,2	94	295,3	9,19
F1	187	454,2	153	419,8	7,57
T1	119	370,2	85	341	7,89

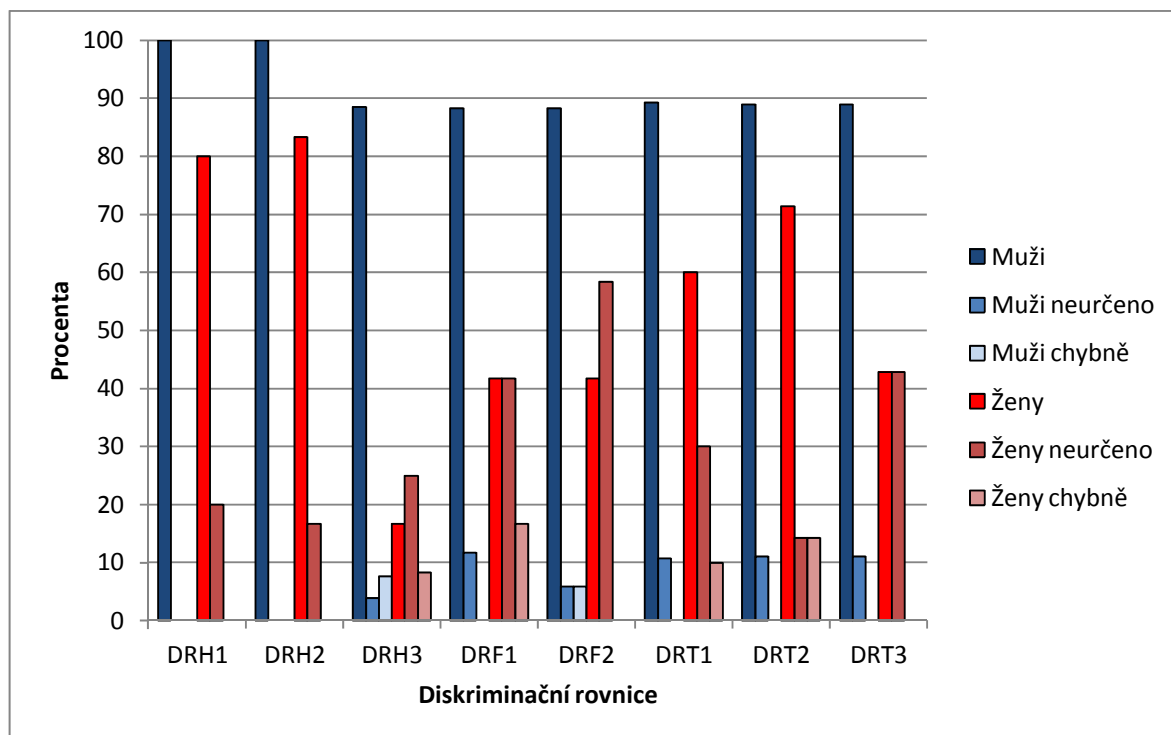
Definice rozměrů v tab. 1, 2 a 3. N – počet měření. Průměr – průměrná hodnota. ID – index dimorfismu. Rozměry jsou udávány v mm.

Tab. 11. Pohlavní dimorfismus výšky postavy v souboru z Itálie publikovaným Giannecchini a Moggi-Cecchi (2008)

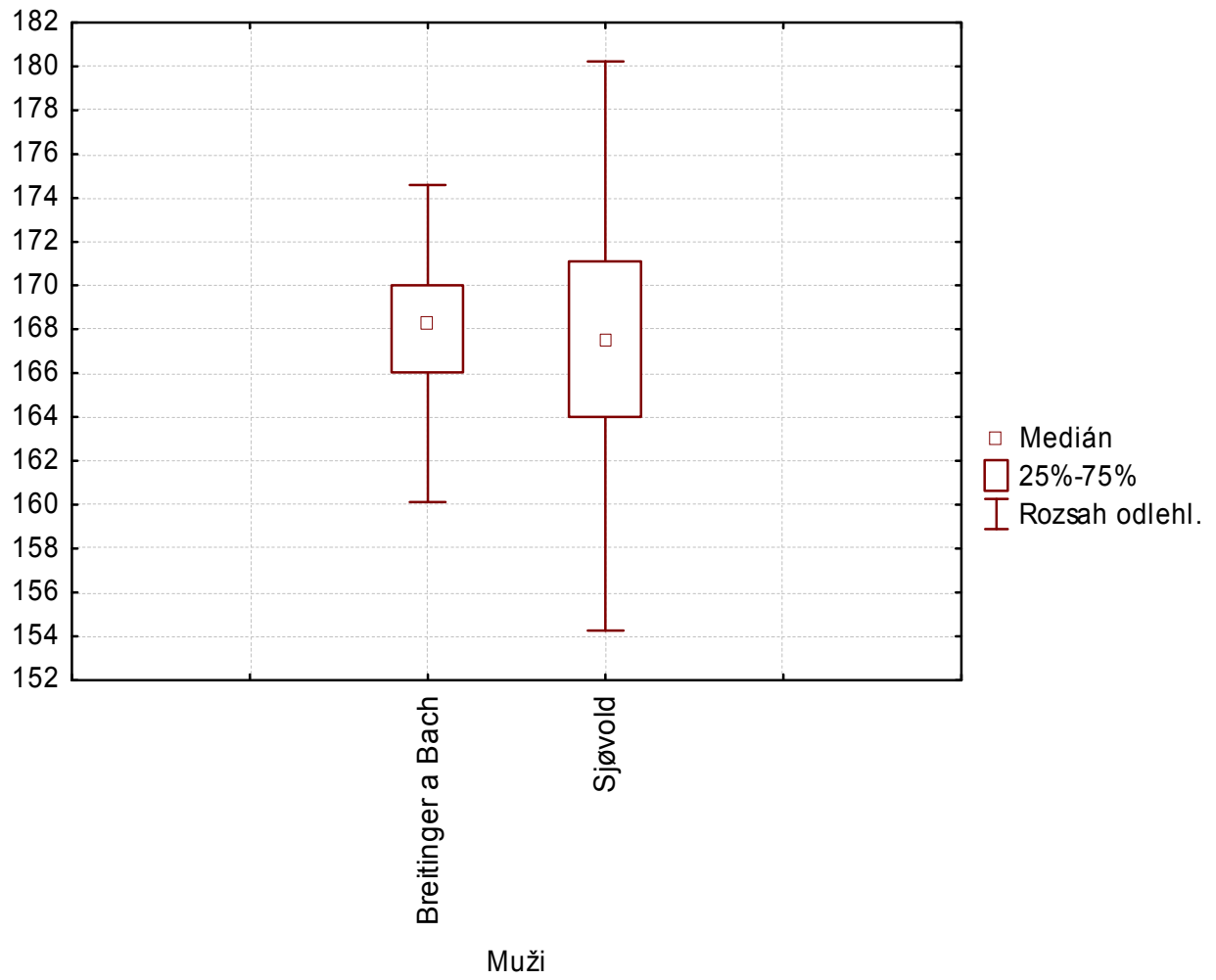
	Muži		Ženy		M/F
	N	Průměr	N	Průměr	
Výška	220	166,6	181	154,3	1,08

Rozměry jsou udávány v cm.

1.3 Grafy

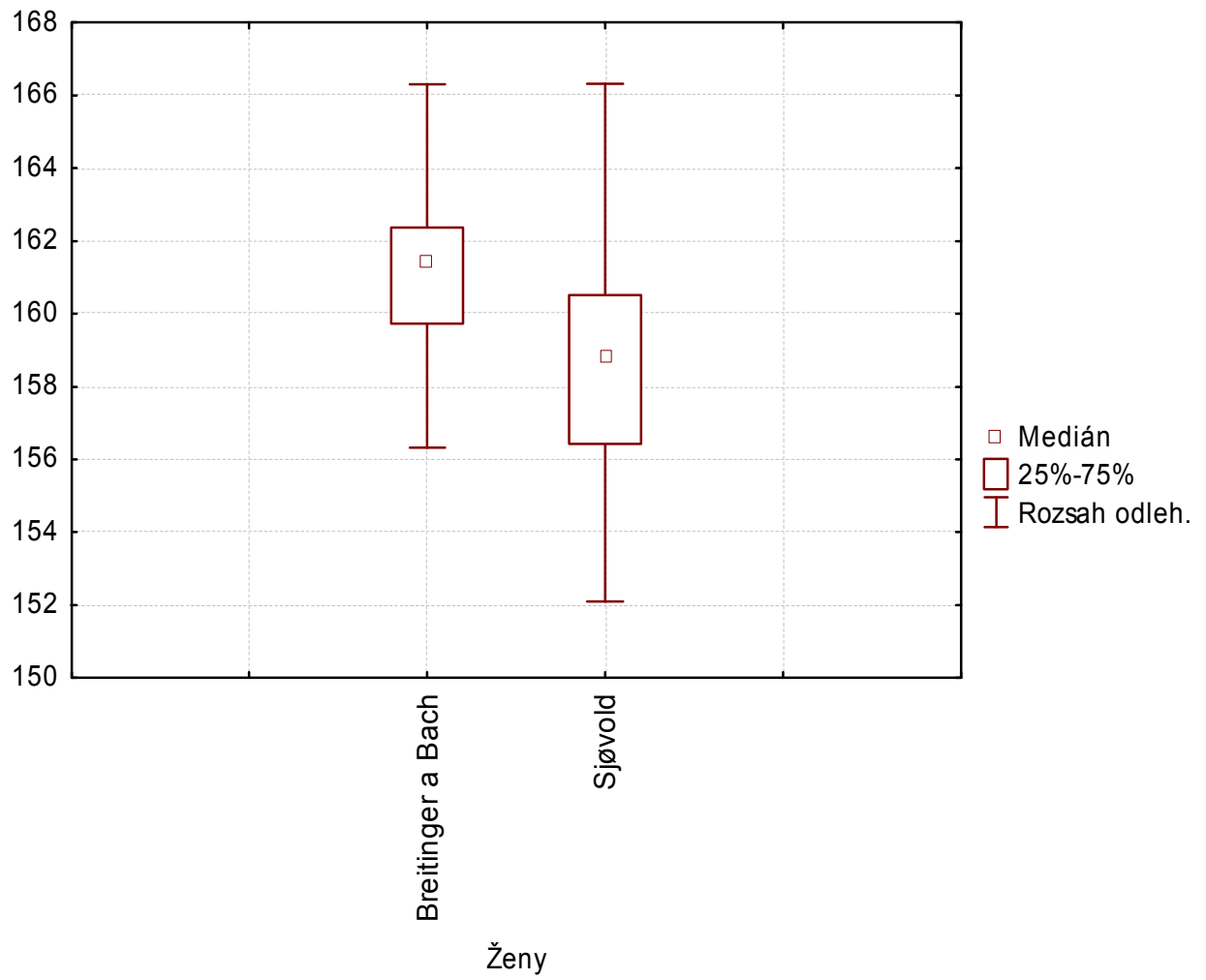


Graf 1 Výsledky diskriminace při posteriorní pravděpodobnosti 0,8



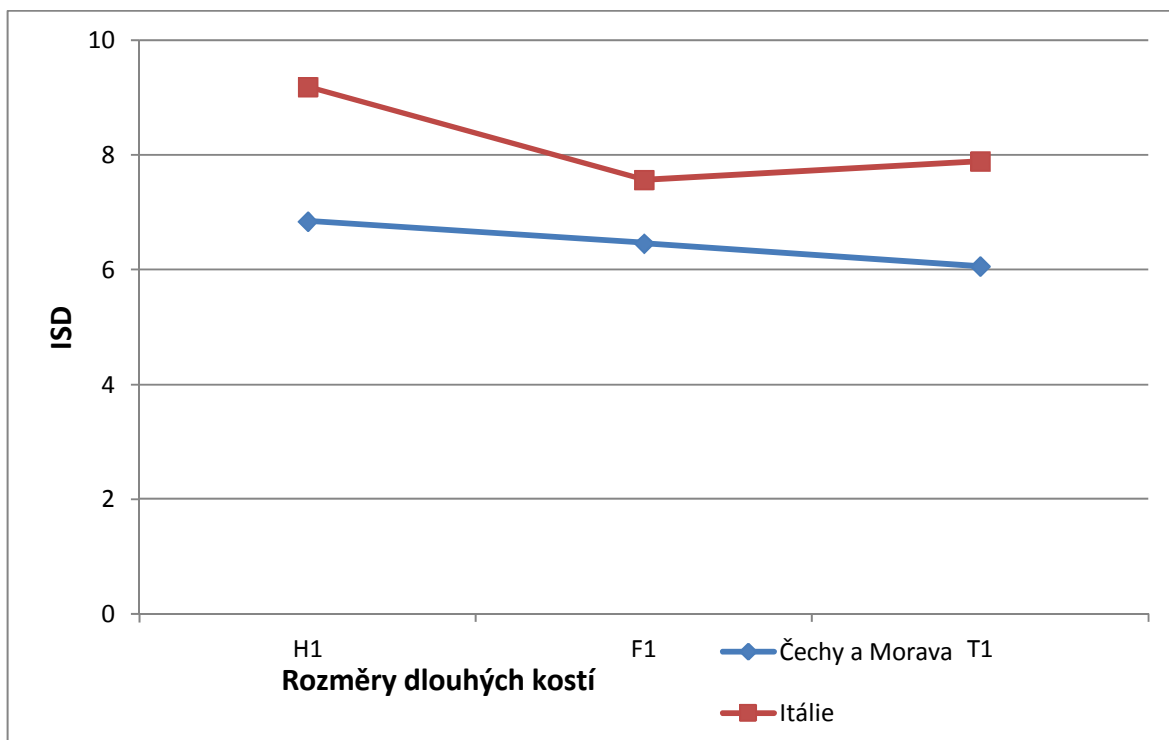
Graf 2 Srovnání metod pro odhad výšky postavy (muži)

Hodnoty udávány v cm.



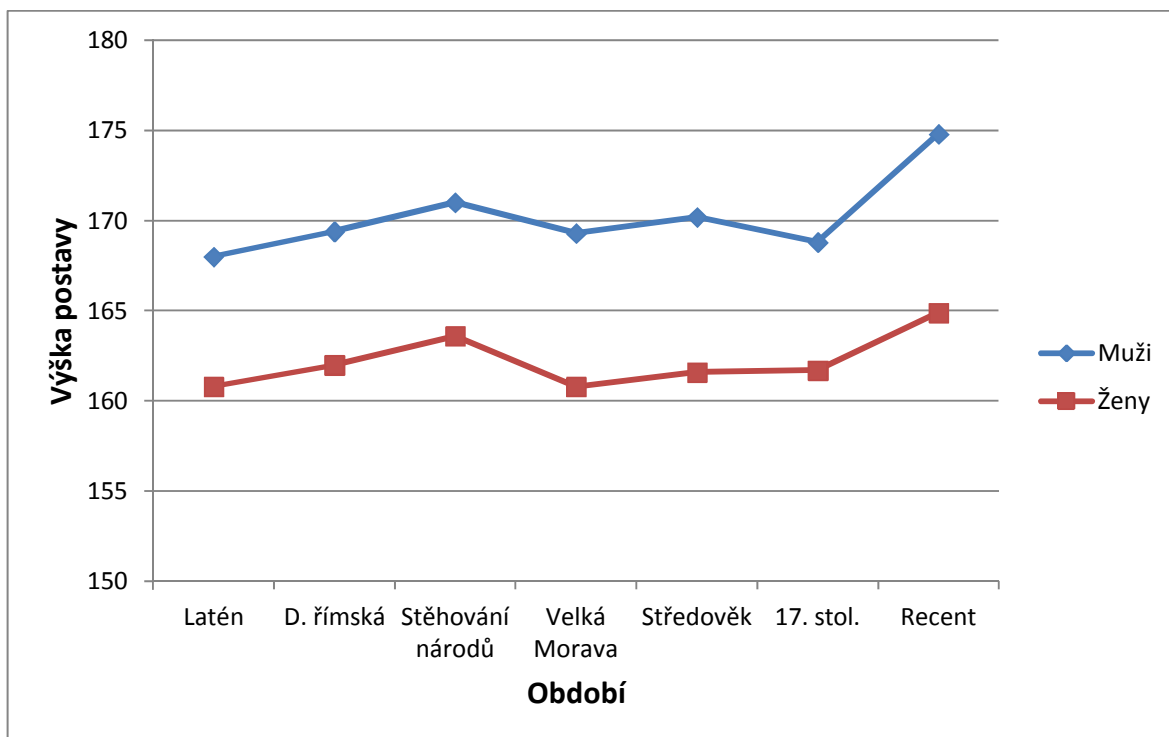
Graf 3 Srovnání metod pro odhad výšky postavy (ženy)

Hodnoty udávány v cm.



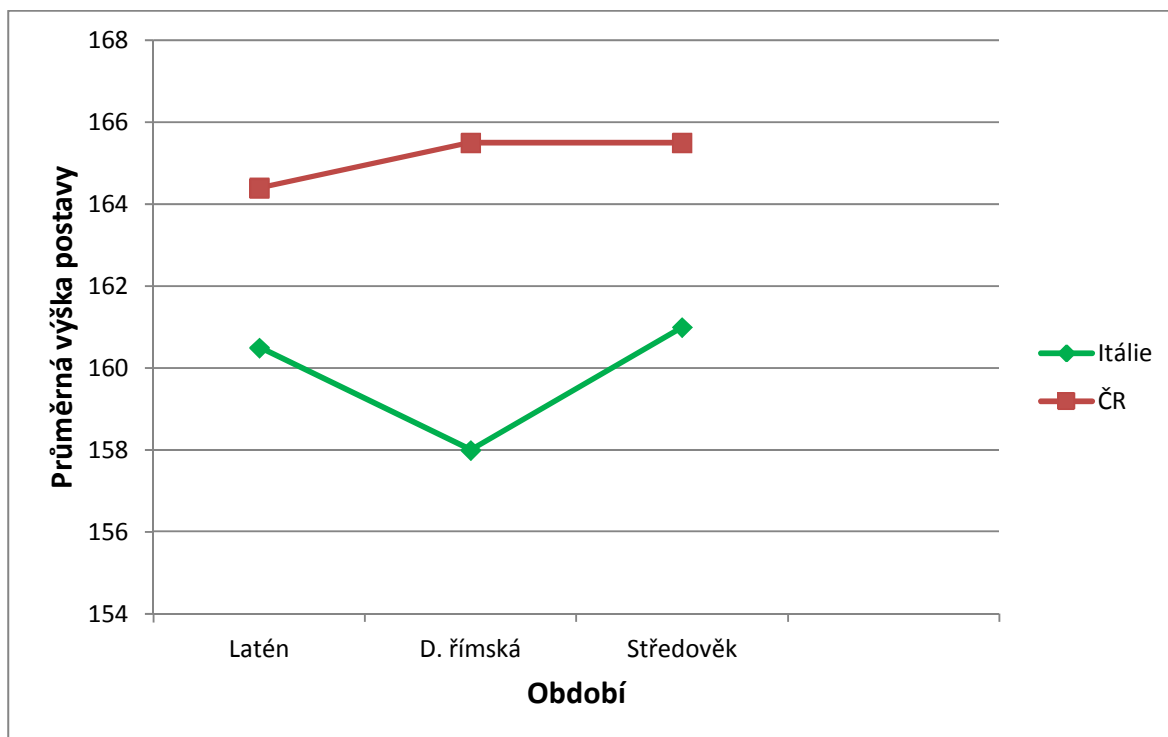
Graf 5 Pohlavní dimorfismus dlouhých kostí souboru laténské populace Čech a Moravy a populace doby železné z Itálie (Giannecchini a Moggi-Cecchi, 2008)

ISD – index pohlavního dimorfismu (hodnota v procentech). Definice jednotlivých rozměrů v tab. 1, 2 a 3.



Graf 6 Výška postavy mužů a žen od doby laténské po současnost

Výška postavy udávána v cm. Data pro latén vychází z této práce. Data pro středověk jsou z práce Kaupové (2011). Data pro recent jsou z práce Dobisíkové et al. (2000). Ostatní data jsou z práce Dobisíkové et al. (2007)



Graf 7 Průměrná výška postavy od latěnu po středověk. Srovnání s Itálií.

Výška postavy udávána v cm. Hodnoty pro latén vychází z dat této práce. Hodnoty pro dobu římskou a středověk z Itálie vychází z práce Giannecchini a Moggi-Cecchi (2008). Hodnoty pro středověké Čechy jsou od Kaupové (2011). Hodnoty pro dobu římskou z Čech jsou z práce Dobisíková et al. (2007).